

PRIKAZ KNJIGE – BOOK REVIEW

Ivan Jordan

MAYA MASKARINEC: *DOMESTICATING SAINTS IN MEDIEVAL AND EARLY MODERN ROME*

Maya Maskarinec u svojoj izvrsnoj studiji *Domesticating Saints in Medieval and Early Modern Rome* istražuje fascinantant proces „pripitomljivanja“ svetaca u svakodnevnom životu srednjovjekovnog i ranonovovjekovnog Rima. Ova knjiga predstavlja značajan doprinos našem razumijevanju kako su se religijski identitet i svetost manifestirali u urbanom prostoru kroz razne oblike pobožnosti i obrede.

Maskarinec vješto analizira kako su rimske obitelji, crkve i župne zajednice prisvajale kulture svetaca, preobrazujući ih iz apstraktnih i transcendentnih nebeskih zagovornika u intimne zaštitnike svakodnevnog života. Autorica pokazuje kako je proces pripitomljivanja svetaca bio daleko složeniji od pukog širenja kulta – radilo se o dubokoj integraciji svetog u privatnu i javnu sferu grada. Ova transformacija nije bila jednostavan proces odozgo prema dolje, nametnuta od strane crkvenih vlasti, već dinamičan dijalog između pučke pobožnosti, obiteljskih tradicija i službenog kulta.

Posebno je impresivna autoričina uporaba arhivskih izvora, uključujući oporuke, inventare crkvi, umjetničkih izričaja kao što su freske, te liturgijske tekstove. Kroz ove izvore, Maskarinec rekonstruira živu sliku kako su stanovnici Rima uspostavljali osobne odnose sa svecima kroz vizualne reprezentacije, relikvije i obredne prakse u svojim domovima i gradskim četvrtima. Objekti, kao što su svetačke ikone, kapelice, oltari i relikvijari, nisu bili pasivni ukrasi, već aktivni posrednici između zemaljskog i nebeskog, između obitelji i njihovih nebeskih zaštitnika.

Jedan od najzanimljivijih aspekata knjige je Maskarinečina analiza kako su različite društvene skupine – od najsiromašnijih do najmoćnijih rimskih obitelji – razvijale vlastite strategije odnosa sa svecima. Plemićke obitelji su koristile kult svetaca za jačanje svog društvenog položaja i političkih ambicija, dok su obrtnici i trgovci tražili zaštitu svojih profesionalnih interesa kroz kultove cehova i bratovština. Napose, žene su

imale posebno važnu ulogu u održavanju obiteljske pobožnosti i prenošenju devocionalnih praksi s generacije na generaciju.

Knjiga je strukturirana kronološki i tematski, prateći transformacije u štovanju svetaca od kasnog srednjeg vijeka do protureformacije. Maskarinec uspješno povezuje mikropovijest pojedinačnih obitelji s širim društvenim i crkvenim promjenama, pokazujući kako su se teološki i politički pokreti odražavali u intimnim prostorima pobožnosti. Posebnu pozornost autorica posvećuje razdoblju Tridentskog koncila, te konsekvantne obnove, kada je Crkva pokušala regulariti i standardizirati kulture svetaca, što je gotovo redovno dolazilo u sukob s dubokim ukorijenjenim lokalnim običajima.

Maskarinec također istražuje geografiju svetosti unutar samog grada Rima. Određene četvrti i susjedstva razvijale su posebne odnose s pojedinim svecima, stvarajući mikrokozmose pobožnosti unutar većeg urbanog tkiva. Ovi lokalni kultovi davali su stanovnicima osjećaj identiteta i pripadnosti, istovremeno

povezujući ih sa sveopćom Crkvom.

Ova studija bit će nezaobilazna za sve koji se bave poviješću srednjovjekovne i ranonovovjekovne religioznosti, urbanom kulturom Rima i antropologijom svetosti. Maskarinec je napisala knjigu koja, svojim jasnim argumentima i strukturiranošću, istovremeno zadovoljava stroge akademske standarde, ali ostaje pristupačna i širem čitateljstvu. Autorica uspijeva balansirati teorijske perspektive s konkretnim povijesnim primjerima, čineći apstraktne koncepte kao što su pripitomljavanje (*domestication*) i prisvajanje (*appropriation*) svetosti opipljivim kroz živote stvarnih ljudi i njihove svakodnevice. Njeno djelo otvara nova pitanja o odnosu između institucionalnog i popularnog katoličanstva, između javnog i privatnog u religijskom iskustvu, te između kontinuiteta i promjene u kršćanskoj pobožnosti. Ova knjiga je dakle obavezno štivo za svakoga tko želi dublje razumjeti kako su ljudi živjeli svoju vjeru u jednom od najvažnijih središta kršćanskog svijeta.